

Patronsuz İşçiler

İşçilerin Özyönetimi

José Antonio Gutiérrez Dantón

2010

İçindekiler

Arjantin’de İşçilerin Öz-Yönetimi	3
Yeni Ekonomik Durum	8
Öz-yönetim Altındaki Fabrikaların Deneyimi	10
Sorunlar ve Umutlar	13
a. Politik aktörler ve yeni ortaya çı- kan toplumsal hareket arasın- daki ilişkiler	13
b. Mülkiyet ve yönetim	14
c. Yöneticilerden ve Kapitalistlerden Arınmış Bir Topluma Doğru?	17

Arjantin’de İşçilerin Öz-Yönetimi

Latin Amerika son 30 yılda neo-liberal politikaların uygulamalarına maruz kaldı – yapısal uyum programları, tasarruf tedbirleri, ekonomide endüstrileşme ve “iç birikim” modelinden, duygusuz finans kapitali kayıran bir modele kayma, serbest ticaret antlaşmaları ve bölgenin ABD’ye gittikçe artan ekonomik bağımlılığı. Her zaman olduğu gibi, bu politikaların en kötü sıkıntılarını halk çekti – yüksek seviyede işsizlik, ücretlerin ve yaşam standardının düşüşü. Yerel hükümetlerin gerçek öncelikleri, yani hileyle yaratılan dış borcun ödenmesi, hem yerli hem yabancı patronlar için yüksek karlılık seviyelerinin korunması söz konusu olduğunda, halkın en acil ve temel ihtiyaçları harcanabiliyordu. Latin Amerika’da, patronların 80’ler ve 90’larda yaptıkları şiddetli saldırılar nedeniyle, 70’ler ve 80’lerin başındaki politik senaryonun tam tersi bir duruma geldik. İşçi sınıfının hücumda olduğu durumdan savunmaya çekildiği duruma geldik. Özellikle 90’lara damgasını vuran özellikler, mücadelelerin bölünmesi ve değişik halk öznelerinin mücadelesinde bir birlik anlayışının yokluğu ve yöneten sınıfın saldırısı oldu. Fakat tüm

kıtada değişik yerlerde, Ekvator’da, Venezuela’da, Bolivya’da, Peru’da ve Arjantin’de çıkan isyanlar, güçten düşen bir model için gelecek bir krize işaret ediyordu. Tüm bu ayaklanmaların ortak bir işareti var: Halk hareketinin tekrar hücumla geçme şansı yakaladığı yeni bir senaryoyu belli belirsiz gösteriyorlar. Arjantin halkının son üç yıldaki deneyimleri bu bağlamda önemlidir ve bütün iç çelişkileriyle birlikte Güney Amerika’nın içinde olduğu gerilimin potansiyelini ve sınırlarını gösteriyor. Ve şüphesiz, yeni bir halk hareketinin ortaya çıkması, uluslararası finansın ekonomik yaptırımlarına karşı muhalefetin güçlendiğini ifade ediyor. Devrimci politikanın yayılması için uygun, yeni bir dönemi, ezilenlerin ve sömürülenlerin kurtuluşu için yeni bir yolu işaret ediyor.

“Argentinazo” Arjantin’de, 20 Aralık 2001’de kendiliğinden ayaklanan halk, başkan Fernando De La Rúa’yı istifaya zorlayarak dünyayı şaşırttı. Sanki bir anda Latin Amerika’nın en zengin ekonomisi sallanıyordu. Ama gerçekte Arjantin krizinin belirtileri çok önceden hissediliyordu ve o gün olanlar, biriken bir krizin, halkın “volkanik” öfkesiyle patlamasıydı. Halkın öfkesi, tüm Latin Amerika’da aynen yaşanan, 70’lerin diktatörlükleri ve onların endüstrisizleme süreçlerinden çıkan, 90’larda Carlos Saul Menem hükümetinin çılgınca getirdiği neo-liberal politikalar ile

kötüleſen, derin ekonomik krizin ifadesiydi. 90'ların sonunda kriz olduğu tartışma götürmüyordu: İşsizlik %20'nin üstüne çıkmış ve artıyor, küçük ve orta ölçekli endüstrilerin üretim faaliyeti tamamen durmuş, 1996-2001 arasındaki dönemde sürekli bir küçölme ile birlikte dış borç kontrolden çıkmıştı. Bunların hepsi, Latin Amerika'nın “model ekonomi”sinde çalışmayan bir şey olduğunun net belirtileriydi¹.

Argentinazo: Arjantin'de 2001 yılında yaşanan ekonomik kriz sonrası dönemde, halkın yaşanan kriz nedeniyle hükümetin düştüğü, devletin çöktüğü bir zamanda halkın sokaklara dökölüp eylemler düzenlediğı dönemi ifade etmek için kullanılan bu sözcük. Bu halk hareketlenmesini nitelemek için kullanılmaya başlanmış. Argentinazo hareketi, bu dönemde yaşanan siyasi ve ekonomik değişimi ifade etmek için de kullanılan bir sözcük.

90'lar boyunca krizin genişlemesi ile birlikte, işsiz işçiler hareketi Arjantin'deki halk mücadelelerinde yeni bir başat oyuncu olarak ortaya çıktı. 90'ların ortasında, yol kapatma eylemleri ile iş talep eden ve Piqueteros denilen yeni bir örgütlenme türü ortaya çıktı. Nerdeyse her zaman doğrudan eylemi ve çoğu zaman da yatay örgüt-

¹ Hombre y Sociedad No. 14, Suplemento. Aralık 2001.

lenme biçimlerini tercih ediyorlardı². Kısa zamanda bürokratlaşmış sendikalara ve işçi sınıfının önemli bir kısmının (işsizlikleri nedeniyle marjinalleştikleri için) sendikalarda temsil edilmemesi sorununa gerçek bir alternatif oldular. Bu hareket, gittikçe derinleşen bir toplumsal kriz için çalan çanların ilkiydi. Halkın eriyen yaşam standartları ve sürekli değişen hükümetlerin kötüleşen ekonomik durumla baş etmekte yaşadığı güçlükler bir yana, o yılın politik krizini anlamak için yeni bir etkeni hesaba katmamız gerekiyor: Burjuvazinin (yöneten sınıfın) odakları arasındaki iç sürtüşmeler. Bunlardan biri yeni iktidar partisinde (UCR, liberal bir parti), diğeri ise Peronistler (PJ, halkçı uçları olmakla birlikte güçlü sağ eğilimi olan milliyetçi bir hareket) tarafından temsil ediliyordu. De La Rua hükümetinin ilk zamanlarından itibaren PJ tüm gücünü bu hükümete karşı gelmek ve dengesini bozmak için kullandı (patronların konfederasyonları, sendikalar ve mecliste muhalefet) çünkü yitirdikleri gücü ve politik etkiyi geri kazanmak ve bir sonraki hükümet olmanın yolunu döşemek için bu yolu mantıklı görüyorlardı. Burjuva içindeki çatışma, derin ekonomik kriz, boğaza kadar dış borç, orta

² Ancak son birkaç yılda, bazı Piquetero eğilimleri bürokratlaşmaya başladı.

sınıfın tedirginliği, bankaların batması (ve insanlar hesaplarındaki mevduatı çekmeye koştuğu için hükümetin bir “corralito”³, mevduatlar üzerinde bir “sınır” koymak zorunda kalması) ve işçi sınıfının hayat koşullarının dayanılmaz hale gelmesinden oluşan patlayıcı karının hepsi birlikte 19 Aralık 2001’de patladı ve ayrı ayrı özneler (işsizler, orta sınıflar, mahalleler, vb.) dışarı çıkıp “corralito”nun kaldırılmasını ve hükümetin istifasını istedi. Ansızın yoksul varoşlardan ve Arjantin şehirlerinin Güney Amerika İtalya’sına benzemeyen bölgelerinden gelen banliyö morochoları ve negroları (Arjantin sosyetesinin jargonunda derisinin rengi mermerden koyu olanlar) zengin Buenos Aires’i kuşatmıştı. Hareket sokakları doldurdu ve 48 saatlik direniş ve polisle çatışmadan sonra De La Rua’nın halk karşısı hükümetini devirdi. Hemen ardından Buenos Aires’de neredeyse her mahallede halk meclisleri serpilirken Piqueteros hücumu geçiyordu. Ve aslında hiçbir grup ya da partinin bir paye almadığı bir kazanım hakkında kendinden fazla emindi. Solun çoğu daha da ileri gidip Aralık olaylarında yeni bir devrimci öznellik, “devrim” yapmanın yeni bir yolunu deşifre etmeye çalıştı. Bir hükümetin devrilmesini, devrimci anlayışla kapitalizmin üstesinden

³ En çok orta sınıfın hissettiği bir talep.

gelmekle karıştırdılar – doğrusu bu eski kendiliğin-denciliğin yenilenmiş halinden başka bir şey değildi. Fakat bu devrim m¼cadelesi sokaktaki işçi sınıfı ile değil fabrikalardaki, tarlalardaki, madenlerdeki ve at¼lyelerdeki işçiler ile kazanılacak; başkanları devirerek değil, kapitalist toplumun mantığını etkileyerek ve burjuvaziyi kamulaştırırken devleti ve diğer b¼t¼n burjuva kurumlarını yok ederek, aynı zamanda tabandan yukarı doğrudan demokrasi kurumlarını inşa ederek.

Yeni Ekonomik Durum

Bazı insanlar ačíkça, Aralık ayaklanmasının gerçekte gittiğinden daha ileri gittiğini ve devrimin hemen k¼řede olduğunu zannettiler. Gerçekte politik senaryo çok daha karışık, yönetici sınıflar tekrar h¼cuma geçerken Arjantin'deki durum hiç de iyiye gitmedi: N¼fusun %40'ı hala yoksulluk içinde yaşarken, %25'inin karnı ačílıktan etkileniyor. İşsizlik hala %21'in altında değil ve iřçi sınıfının %70'i güvencesiz çalışıyor. Milli gelirin %51.7'sini n¼fusun %10'u alıyor ve eşitsizlik artıyor – 1991'de Buenos Aires en zengin %20'si, en yoksul %20'sinden 17.5 kat zenginken, 2003'te bu oran 52.7 oldu. Dış borç b¼y¼meye devam

ediyor, Mayıs 2002’de 114,600,000,000 dolardan bu yılın başında 178,000,000,000 dolara çıktı⁴. Bu bağlamda Arjantin hala süren krizde boğuluyor ve kısa dönemde hatta makul bir uzun dönemde bile krizin sonlanması konusunda ümit yok. De La Rua halk isyanıyla devrildiğinde (Rodriguez Saa’nın kısa hükümetinin ardından), Duhalde başkan oldu ve bu hükümetin bütün amacı “normallığı” korumaktı, yani kurumları ve ekonomik modeli sürdürmek; kısaca... aynısının daha fazlasına geçişi garantilemek. Ve 2003’te göreve gelen yeni başkan, Kirchner’ın takip ettiği eğilim şu oldu: Neo-liberalizmi suçlamaya devam et, ama kapitalizme dokunma. Yoksul ülkelerin üzerindeki uluslararası baskıyı suçla ama halkın yaşam koşullarını iyileştirmek yerine dış borcun ödenmesine öncelik ver. En önemlisi de, halk hareketine sürekli baskı uyguluyor, böl ve yönet taktiğini kullanıyor ve protestoları öcü gibi gösteriyor. Kirchner’in politika tarzında ileri doğru bir eğilim gören bazı solcuların uluslararası düzeydeki sanrılarına rağmen onun hükümeti aslında daha çok eski dünyanın ve onun kurumlarının korunmasına yönelik ümitsiz bir çaba, ama farklı giysilerin altında saklanmış bir çaba.

⁴ EN LA CALLE, Buenos Aires, No. 52, Haziran-Temmuz 2004.

Öz-yönetim Altındaki Fabrikaların Deneyimi

Son birkaç on yıllık neo-liberal modelin ve onun finans vurgusunun sonucunda endüstriyel faaliyetlerin durumu kötüleşti ve doğal olarak Arjantin endüstrisi inişe geçti. İlk “fabricas recuperadas” (geri alınmış fabrikalar) deneyimleri yedi yıl önce, 19-20 Aralık’taki toplumsal patlamadan çok önce, ekonomik kriz Arjantin’de derinleşirken yaşandı. Bunlar savunma durumundaki, işlerini kaybetmemeye çalışan, işsizliğe düşmemeye çalışan işçi sınıfının ifadesiydi. Hücumdaki işçi sınıfının söylemi olmaktan uzaktılar. İlk işgal edilen fabrika, soğuk depo firması Yaguana, 1996’da alınmış, 1998’de IMPA ve 2000’de Buenos Aires’in Avellaneda bölgesinden 90 metalurjist işçinin işgal ettiği GIP metal şirketi tatar etmişti. 2001 Ocak’ta “Union y Fuerza” (Birlik ve Kuvvet) Kooperatifi’ni kurdular ve tazminatı ödeyip, son yıllarda 1000 işletmenin battığı bir yerde bir fabrika açtılar⁵. O yıl, Neuquen’deki fayans şirketi Zanun ve Buenos Aires’teki tekstil şirketi Brukman, patronları tarafından terkedildi ve ardından işçileri tarafından işgal edildi. Brukman 18 Aralık’ta, “Argentinazo”dan sadece bir gün önce işgal edildi.

⁵ CNT, No. 301, Mayıs 2004.

Zanun üretkenliği artırdı ve yeni iş olanakları yarattı (şu anda fabrikayı 250 işçi çalıştırıyor). Jacobo Brukman, Brukman'ın eski sahibi, geçen yıl 18 Nisan'da işçileri atmıştı, ama sonunda, Ekim 2003'te, şirketin iflası ilan edildi, şirket kamulaştırıldı ve "18 Aralık" işçilerinin kooperatifine geri verildi ki işçiler "Aquí estan, estas son, las obreras sin patron" (İşte buradalar, bunlar patronsuz işçiler) söyleyerek tekrar üretime başlasınlar... Bu sırada eski sahibi makinaları parçaladı ve patronun ucuz işgücü ile tekrar üretime geçmeye çabalarını engellemek için işçiler altı aydır fabrikanın dışında kampta kalıyorlardı. Bugün, işgal edilmiş 170 şirket ve kolektif iş deneyimine katılan 10.000 işçi var. Hepsinde yönetim hiyerarşisi yok oldu ve kazanç bütün işçiler arasında eşit paylaşılıyor. Geçmişte bazı şirketler gelirlerinin %65-70'ini patronların ve yöneticilerin maaşlarına harcıyorlardı. 2001 Aralık'ta "Argentinazo" geldiğinde işgaldeki işletmeler, onlara güçlü bir destek veren aktivistler aracılığıyla kendi etraflarında bir dayanışma ağı örmeye başladılar. Halk meclisleri de kapılarını onlara açtı. Kısa zamanda ortak talepleri için kolektif mücadeleyi örgütlenmeye başladılar. İlk iş, iflas kanununu değiştirmekti. Kanuna göre iflas ilan eden şirketlerin kredi borçlarını ödemesi için makinaları ve yerleşkesi 4 ay içinde açık arttırmaya çıkarılmalıdır. İşçilerin fabrikayı işgal ettiği

durumda, tazminat talebi olsun olmasın, bir süre sonra sahibi mülkünü geri alabiliyor. İşçilere göre bu kanun borcun ödenmesini, çalışma hakkından ya da üretimin devamından üstün tutuyor. Hükümetin şu anda tasarladığı kanun değişikliği, işçilerin çoğu tarafından reddediliyor çünkü şirketlerde bir hissedar modeline izin veriyor ve işçilerin hepsinin birden bağımsız çalışma koşullarından yararlanma hakkı taleplerine saldırıyor. MNER (Ulusal İşgal Fabrikaları Hareketi) ile örgütlenen işletmeler sayal kooperatif biçimini aldılar ve bu kanunda değişiklik talep ettiler. Bu hareket içinde örgütlenmeyen bazı işletmeler anayasanın 17. maddesinin uygulanmasını talep ediyor (bunların en önemlisi Zanun – Brukman’dı, ama geçen yıl yasal bir kooperatif kurma yoluna döndü). Bu madde kamu yararı görüldüğünde kamulaştırma yapılabilceğini söylüyor. Nasıl yol yapımı için kamulaştırma yapılabilirse, istihdam yaratmak için da kamulaştırma yapılabilceğini söylüyorlar. İşçilerin, işlerini sürdürmek için, ama aynı zamanda radikal bir şekilde, bağımlılık, hiyerarşi ve sömürü ilişkilerini karşılıklı yardımlaşma ve eşitlik (bu fabrikalarda bütün ücretler eşittir) ilişkileri ile değiştirmek için ortaya koyduğu irade ile birlik olan geniş bir hareketin ana tartışma konusu budur. Böylece işçiler, bir krizin ortasında işveren kaçtığında, “Ocupar, Resistir, Producir” (İşgal Et, Diren, Üret) ilkesi altında,

dünyaya toplumu devam ettirme yeteneklerini kendiliğinden gösterdiler.

Sorunlar ve Umutlar

a. Politik aktörler ve yeni ortaya çıkan toplumsal hareket arasındaki ilişkiler

2001 Aralık'taki Arjantin isyanı hiçbir sol partinin önderliğinde değildi. Bu parti ve grupların çoğu, birçok işçi sınıfı örgütünde yer alıyordu ama isyan kendiliğinden ve bu örgütlerden bağımsız gelişti. Bununla birlikte, halk meclisleri gibi bu isyandan doğan ve geleneksel partilerden (hem sol, hem sağ) çok farklı bir politika arayışına giren örgütler için yeni bir senaryo oluştu. Fakat bu kendiliğindenlik durumunu korudukları için uzun vadede tabandan yukarı bütün örgüt yaşantısında tutarlılık sağlayabilecek bir politik proje geliştiremediler. Ve diğer yandan, solcu partilerin çoğu politik gruplar ve toplumsal hareket arasındaki – toplumsal hareketin pasif rol üstlendiği ve “politik” öznenin bütün sorumluluğu üstlendiği – geleneksel bağı varsaymakta ısrar ettiler. İnsanların sezgileri bunu reddetti; ama sezgiler yeterli değildir ve eninde sonunda resmi ya

da solcu partilerin geleneksel rolünü “kabul” ettiler, ya da kurdukları yaşantı kendi çelişkileri içinde boğuldu. Bu durum halk meclislerinin çoğunda belirgin bir şekilde gözüküyordu. Böylelikle Arjantinlilerin çatışmalardaki ilk çılgınlıkları “Que se vayan todos” -Hepsini atmak istiyoruz- çürümüş bürokrasilerden, politikacı sınıftan kurtulma iradesini ifade ederken, en sonunda bunların hepsi yerlerinde kaldı. Ve bu noktada anarko-komünist alternatifin söyleyeceği çok şey var çünkü bu akım, devleti ve geleneksel politik biçimi reddederek, doğrudan demokrasiyi ve doğrudan eylemi savunarak Arjantin halkına çok daha fazlasını sunar. Ve halkın kendi deneyimine dayalı ama anarşizmin beslendiği, geçmiş uluslararası devrim deneyiminin kaynakları kullanarak geliştirilecek, stratejik devrimci ve politik programa politik bir çerçeve sağlamak konusunda kilit rol oynayabilecek olan politik akım anarko-komünizmdir. Böyle bir alternatif henüz oluşmadı ama Arjantin’deki birçok yoldaş kesinlikle bunun için çalışıyor.

b. Mülkiyet ve yönetim

Bu işletmeler hakkında soldaki ana tartışmalardan biri, devrimci projeye uygun acil çözümün ne olacağıdır – Fabrikalar kooperatif olarak işçilerin kendi elinde mi olmalı, yoksa işçiler tarafından yö-

netilip devlet mülkiyetinde mi olmalıdır. Arjantinli anarko-komünist grup OSL (Sosyalist Özgürlükçü Örgüt)'ün gazetesi EN LA CALLE'deki bir makaleden aldığımız aşağıdaki bölüm sorunu ortaya çok net ortaya koyuyor ve anarşist alternatife bağlıyor: “Bu bağlamda, çeşitli solcu akımlar ‘işçilerin kontrolü alması mı, kooperatifler mi’ tartışmasını başlatmaya çalıştılar. Brukman’ın iç komisyonundan Celia Martinez (o dönem Troçkist PTS adayıydı⁶), ‘Biz ulusallaşmak için savaşıyoruz... Kooperatif istemiyoruz... Ki rekabetin hayaleti bizi avlamasın...’ diyor, kamulaştırma için gereken yasal kooperatif statüsünü, kooperatifçiliğin politik görüşlerinden ayırt edemiyordu. Onların önerisi, ödeme yapmadan kamulaştırmayı, devletin kuruluş sermayesini vermesi, maaşları ödemesi ve bazı durumlarda üretilenleri satın almasını talep etmektir. Başka bir deyişle, devletin vermesi, işçilerin planlayıp yönetmesi. Kamulaştırma için işçilerin kooperatif gibi yasal bir statüye uymaları gerekiyor. Brukman, Zanun, Ghelco, Panificaciun 5, Grisinupolis ve 150 başka işgal edilmiş fabrika bu statüyü almasına rağmen, asıl sorun hukuki değil. İşçilerin yönetiminde devletleştirme ancak işçilerin ve halkın egemen olduğu bir devlet çerçevesinde

⁶ Troçkist parti.

mümkündür (bu stratejiyi anlıyor olmamız, paylaştığımız anlamına gelmez). Burjuva devletinden kamulaştırma istemek kapitalist bağlamda bir çözüm olmayacaktır ama fabrikayı işçilerin kendisine vererek işçilerin güçlerini kullanmalarını sağlayacaktır. Ücretleri ve ilk sermayeyi talep etmek, işçilerin içinde bulunduğu durumun mimarının aynı devlet-hükümeti olduğu ve işçi hareketinin tamamen savunmaya çekildiği düşünüldüğünde hayalden başka bir şey değildir. Diğer yandan, Kooperativizm işçilerin sorunlarına kesin çözüm sunan bir proje değildir. İşçi kitlelerinin çıkarlarına göre bir cevap vermekten çok uzaktır. Kapitalist üretim ilişkilerinin hiçbir zaman sorgulamaz, sadece yüzeysel özelliklerini (tekeller, rekabet, vb.) sorgular. Bir kooperatif ağıyla kapitalizme paralel bir alt sistem yaratmak daha da zordur. Üretimi ve toplumu işçilerin yönetmesi düşüncesi, devrimci bir toplumdaki tek gücün işçi sınıfı örgütleri olduğunu varsayar. İşçilerin yönetimi bir azınlığın uyguladığı gücün, burjuvanın gücünün yani devletin herhangi bir biçiminin ortadan kaldırılması olarak anlaşılmalıdır. Biz işçiler, sadece tarlalarda, fabrikalarda ve işyerlerinde değil, toplumun geri kalanında da işçilerin yönetimini devralmalıyız.”⁷ Görüldüğü gibi,

⁷ EN LA CALLE, Buenos Aires, No. 49, Eylül 2003.

yoldaşlara göre çözüm, politik proje olarak biri ya da diğeri değil (kooperativizm ya da devletleştirme ile işçilerin yönetimi), işçilerin işlerini kaybetmemesi için gerekli koşulları sağlamak – yani (politik olarak kooperativizmi farz etmeden) yasal kooperatif statüsünü almak -, öz örgütlenmeyi korumak ve toplumun örgütlenmesi için küresel bir alternatif arayışında şimdi kazanabileceğimiz herhangi bir reformun, halkçı mücadelenin diğer öznelerinin mücadeleleri ile tamamlanacak olan, sadece kısmi adımlar olduğunu anlamaktır.

c. Yöneticilerden ve Kapitalistlerden Arınmış Bir Topluma Doğru?

Arjantin deneyimi karşılaştığı birçok çelişki ve soruna rağmen bir yönetici sınıfın ya da müdürlerin sınıfının lüzumsuzluğunu tartışmasız bir şekilde gösteriyor. Patronlar ne zaman endüstriyi idare edip üretimi devam ettiremediklerini ispatlasalar, işçiler örgütlenip en az onlar kadar iyi, hatta daha iyi yapabildiklerini gösterdiler. Ezilenlerin hareketinin tarihi böyle örneklere doludur (Şili endüstri ağları, İspanya ve devrim dönemindeki endüstri ve kırsal kolektifleri, 1917 Rusya'sında Sovyetler ve İşçilerin Konseyleri, vb.) ve Arjantin deneyimi bize bir kere daha işçi sınıfının, 150 yıllık proleter müca-

delenin ardından, özündeki kapasiteden hiçbir şey kaybetmediğini gösteriyor. Bu bize üretimin temel bir özelliğini gösteriyor: İşçiler olmadan patronlar endüstriyi işletemezler, patronlar olmadan işçiler daha iyisini yapar. Bu deneyimler aynı zamanda başka yerlerdeki anarşistlerin halk ayaklanmaları uyanırken karşılaştığı sorunları da açığa çıkarıyor ve bize özgürlükçü bir toplumun inşasının klişe ve sloganları tekrar ederek olmayacağını gösteriyor. Kolay cevaplar yok ve çokça ihmal edilen yasal sorunları, ekonomik engelleri ve işçi sınıfı direnişinin tarihini de hesaba katarsak, yerel etkenler deneyimleri çok farklılaştırıyor. Devrim birdenbire olmaz, farklı yer ve zamanlarda oluşan farklı etkenlerin birikmesidir. Bu etkenlerin hepsini devrimci ve anarşist bir strateji ile uyumlu bir şekilde ilişkilendirmeliyiz. Bu da biz anarko-komünistlerin savunduğu⁸ gibi halkın mücadelelerinde bir hızlandırıcı görevi üstlenen anarşist örgütlenmenin önemini gösteriyor. Saf kendiliğindenlik yeterli değil. Devrim öncesi dönemde, işçi sınıfının direniş deneyiminde karşılaştığı tarzda sorunlar hakkında ciddi şekilde düşünmeye başlamalıyız (örneğin işgal fabrikaları deneyiminin açıkça gösterdiği gibi,

⁸ Arjantin’de OSL, Şili’de OCL ve İrlanda’da WSM’deki ve “Platformist” Anarşizm akımının ruhunu kavrayan diğer yoldaşlarımızın çabaları bu yöndedir.

mülkiyet ilişkileri ve üretimin idaresi arasındaki ilişki; halk hareketi ile politik örgütler arasındaki ilişki). Net politikalar ve pratik cevaplar üretmek için mücadelenin somut koşullarını ve bulunduğu yerin özelliklerini hesaba katmalıyız. Aynı zamanda farklı mücadeleler konusunda program seviyesinde bir anlayışa sahip olup bu mücadeleleri özgürlükçü bir devrime giden yolu döşemek için birleştirebilmeliyiz. Tüm bu deneyimler, (hem ekonomik, hem politik⁹) yöneticilerden ve kapitalistlerden arınmış bir toplumun anarşist özlemi yüksek bir ütopya değil, günümüzdeki işçi sınıfının kendi kapasitesini temel alan, gerçek bir olasılık. Tarih tekrar tekrar, toplumsal adalet ve özgürlük için zamanın geldiğini gösteriyor. Şimdi ve burada onu gerçekleştirmek için yapmamız gereken sadece anı hazırlamak, örgütlenmek ve mücadele etmek. Demek ki, anarşistler imkansız talep ettiğinde bize gösterdikleri şey, gerçekte mümkün olanın burjuvazinin inanmamızı istediğinden daha geniş olduğudur. Ezilenlerin ezenleri karşısındaki daimi

⁹ Arjantin'in deneyimlediği Halk Meclisleri bir kurum olarak devletin ortadan kalktığı, “politik yöneticiler”den arınmış bir topluma ilişkin iyi bir içgörü sağlar. İşçiler işgal ettikleri fabrikalarda nasıl işyerlerini ve üretimi kendi ellerine aldılarsa, Buenos Aires’in birçok mahallesinde insanlar politik gidişatı öz-örgütlenmenin yatay alanında kendi ellerine aldılar.

mücadelesi anarşizmin örgütlü güçlerinin önemli görevler almasını gerektiriyor ve mücadelede her toplumsal deneyim, her devrimci eylem, kapitalist rejimin cesedi içinde, yöneticiler ve kapitalistlerden arınmış bir toplumun inşasında yeni tuğlalar döşerken, yeni sorunları, yeni öngörülerini açığa çıkarıyor.

Anarşist Kütüphane

José Antonio Gutiérrez Dantón
Patronsuz İşçiler
İşçilerin Özyönetimi
2010

Workers Without Bosses Workers'
Self-Management in Argentina, Anarşist Ekonomi
Tartışmaları - 5, Meydan Gazetesi
Çeviri: Özgür Oktay

Çevirenin Notu: 2001 Aralık'ında Arjantin halkı sokaklara döküldüğünde, bu durum dünyanın birçok yerinde şaşkınlık yaratmıştı. Güney Amerika'daki diğer ülkelere kıyasla ekonomisi daha güçlü olan bir ülkede böyle bir durumun yaşanmasını en son bekleyen, kesinlikle IMF'ydi. Küresel kapitalizmin planları hiç de istediği gibi gitmemişti.

Durumdan rahatsız olan sadece küresel sermaye grupları değildi, halkın içine düştüğü durum belirsizdi. Hükümet düşmüştü, ekonomi altüst olmuştu. Böyle bir durumda yapılacak tek şeyi Arjantin halkı yapmıştı. Siyasi ve ekonomik belirsizlikte, çözümü kendi öz-örgütlülüklerinde

aradılar. Bu süreçte yaşanan deneyimler, farklı coğrafyalardaki halklar için esin kaynağı oldu.

Arjantin’de yaşanan bu süreçte beliren patronsuz işçilerin oluşturduğu öz-yönetim fabrikaları, sadece halkın acil ihtiyaçlarının karşılandığı özel bir deneyim olarak durmuyor karşımızda. Öz-yönetime dayalı, hiyerarşik olmayan bir şekilde işçilerin beraberce ve özgür bir şekilde karar alabildikleri bir deneyim olarak da önem taşıyor.

Gazetemizin bu bölümünde özellikle anarşistler arasında, 2008’de iyice beliren kriz sonrası dönemdeki tartışmalara yer vereceğimizden ilk yazımızda bahsetmiştik. Yine aynı yazımızda, somut pratik model önerileri ve bu önerilerin eleştirileri üzerinde durmaya çalışacağımızdan bahsetmiştik. Anarşist Ekonomi Tartışmaları yazı dizisindeki bu yazımızda, bu iki kaygıyı birleştirip Arjantin’deki patronsuz işçilerin deneyimi ve bu deneyimin anarşist komünist bir değerlendirmesinin yapıldığı José Antonio Gutiérrez D.’nin Red and Black Revolution’da ve anarkismo.net’te 2005’te yayınlanmış Patronsuz

İşçiler; Arjantin’de İşçilerin Öz-yönetimi başlıklı yazısına yer verdik.

Taksim Direnişi sonrasındaki hareketliliğinin etkilerini deneyimlediğimiz bir zamanda, tam da Kazova Direnişi’yle patronsuz işçilerin üretimi ellerine aldığı bir süreçte, bu bölümde yer verdiğimiz bu yazının anlam bulmasını umuyoruz.

Anarşist Ekonomi Tartışmaları’nın benzer deneyimlerle teorik bir düzlemde çıkıp yaşamsal kılınması sadece bu yazı dizisini hazırlayanların değil, aynı zamanda gazetemizin de temel kaygısıdır.

José Antonio Gutiérrez D: *Şilili anarşist yazar ve eylemci. Özellikle İrlanda’da anarko-komünist hareketin etkin isimlerinden biri olan Jose, Güney Amerika’daki halk hareketleri ve işçi hareketi üzerine yazdığı yazılarla tanınıyor. Anarkismo.net’in, CEPA ve El Ciudadano isimli dergilerin editörlüğünü de yapan Jose, “Problems and Possibilities of Anarchism”ve “Libertarian Origins of the First of May in Latin America” isimli kitapların da yazarı.*

tr.anarchistlibraries.net